

Õiguse ja õigluse õpik lahkab eetilisi kokkupuuteid

ENE GRAUBERG

Bakalaureuse Erakooli rektor

Piibe Jõgi (26) on suutnud oma raamatusse paigutada olulisema kaasaja õigusfilosoofiast, käsitledes seda põhiliselt läbi õiguse ja eetika vaheliste seoste prisma.

Õpikusse on suudetud süsteemselt ning selges ja arusaadavas keeles koondada XIX ja XX sajandi põhilised õigusfilosoofilised õpetused. Jõgi näitab oma õpiku veergudel kujukalt, et see, kuidas õigust mõistetak-

raamat

**ÕIGUS JA EETIKA: TEOORIAD
ÕIGUSEST JA ÕIGLUSEST
20. SAJANDI ÕIGUSFILOSOOFIAS**

Autor: *Piibe Jõgi*
Juura, Õigusteabe AS 1997

se, ei ole igaveseks ajaks ette antud ja üheselt mõistetav. Tõde sünnib konkreetsetes kultuuris ja ajas dialoogi kaudu erinevate õpetuste vahel. Esile pääseb tavaliselt see õpetus,

mis vastab kõige enam ühiskonnas valitsevale mentaliteedile.

Näiteks õiguspositivism, mis ilmselt on kõige enam määranud selle sajandi Mandri-Euroopa õigusteooriat ja -praktikat, vastab hästi tehnoloogilise tsivilisatsiooni nõuetele. Kui enne peeti kõrgemaks väärtuseks traditsiooni, siis uus kujunev tehnoloogiline tsivilisatsioon oli täielikult orienteeritud progressile. Arvati, et teaduslik teadmine, mis on jõud inimelu paremustamisel, tuleb vabastada eelarvamustest ja tra-

ditionidest.

Üha suuremat mõjujõudu on viimastel aastakümnetel omandanud mitmesugused loomuõiguslikud õpetused, mis "ei tegele mitte niivõrd õiguse formaalse kehtivuse, kuivõrd selle moraalse siduvusega".

Kohtunik muutub õigusrakendajast paratamatult õiguse tõlgendajaks- ja ühes sellega ka tema loojaks. Jõgi õpikut lugedes mõtlete paratamatult Eesti õigusteooriale ja -praktikale ning sellele, et ilmselt on ka meil oma õiguspositivistid ja loo-

muõiguslased ning need, kes otsivad õiguse käsitlemisel kolmandat teed. Kas õigus saab olla õiglane? Kui ei, kas inimene peab siis ebaõiglast seadust täitma? Või millest peaks kohtunik otsuse langetamisel lähtuma siis, kui kehtiv õigus satub näiteks vastuollu inimeste õiglustundega?

Nendele küsimustele Jõgi ei vasta. Ilmselt ei ole see ka selle õpiku ülesanne. Küll paneb ta aga mõtlema õiguse ja eetika vaheliste seoste üle, aidates ilmselt nii kaasa ka nende lahendamisele õiguspraktikas.